

Spis treści

Wprowadzenie do serii Pałace Problemy Edukacji i Pedagogiki	13
Wprowadzenie do książki	
<i>Dorota Klus-Stańska</i>	15
Rozdział 1.	
Dezintegracja tożsamości i wiedzy jako proces i efekt edukacji wczesnoszkolnej	
<i>Dorota Klus-Stańska</i>	24
1.1. Wstęp, czyli o sztuce tworzenia oświatowych dokumentów prawnych	24
1.2. Edukacja zintegrowana: wdrożenie nieistniejącego projektu	28
1.3. O co może chodzić z tą integracją?	31
1.3.1. Integracja jako scalanie/konstrukcja	33
1.3.2. Integracja jako inkluzja	35
1.3.3. Integracja jako sieć	39
1.4. Dezintegrująca integracja	42
1.5. Ręce opadają, czyli kilka słów podsumowania	57
CZĘŚĆ 1. DYSFUNKCYJNE ZARZĄDZANIE	61
Rozdział 2.	
O dezintegrujących aspektach polityki oświatowej wobec wczesnej edukacji	
<i>Bogusław Śliwerski</i>	63
2.1. Wprowadzenie	63
2.2. Początki edukacji wczesnoszkolnej w Polsce w fazie transformacji ustrojowej	63
2.2.1. Faza radykalnego otwarcia na oddolne innowacje między innymi we wczesnej edukacji	65
2.2.2. Prawne wsparcie nauczycielskiej autonomii	66

2.2.3.	Edukacja autorska w szkolnictwie publicznym	67
2.2.4.	Powolna, ale systematyczna etatyzacja ruchu reform edukacyjnych	70
2.2.5.	Narzucanie przez resort edukacji centralistycznych rozwiązań typu <i>top – down</i>	71
2.3.	Otwarta restytucja centralistycznych reform szkolnych	74
2.3.1.	Wyhamowywanie oddolnych innowacji w edukacji	75
2.3.2.	Koncentracja MEN na odgórnych reformach programowych	76
2.3.3.	Kaskadowe i adaptacyjne kształcenie oraz doskonalenie nauczycieli na potrzeby wdrażania odgórnych reform	78
2.3.4.	Partyjne spory o wartość reform oraz błyskawiczny projekt reformy ustrojowej i programowej systemu szkolnego	79
2.3.5.	Częściowa próba zachowania autonomii nauczycieli	81
2.3.6.	Pierwsze objawy negatywnych skutków centralistycznych reform	84
2.4.	Polityczna gra na rzecz obniżenia wieku obowiązku szkolnego czy upowszechnienia edukacji przedszkolnej	87
2.4.1.	Od względnego spokoju do totalnego chaosu w edukacji wczesnoszkolnej	88
2.4.2.	Zaangażowanie neoliberalnej formacji na rzecz edukacji przyjaznej dzieciom	89
2.4.3.	Zaangażowanie środków unijnych w edukacyjne zmiany	91
2.4.4.	Diagnoza efektów wczesnej edukacji w wymiarze międzynarodowym	92
2.5.	Centralistyczna dekonstrukcja struktury i jakości edukacji wczesnoszkolnej wbrew jej naukowym podstawom	94
2.5.1.	Postawy nauczycieli wobec polityki reform wczesnej edukacji	95
2.6.	Zakończenie, które jest początkiem wielu niewiadomych	96

Rozdział 3.

Dzieciństwo w ofierze, by przedstawienie mogło trwać

<i>Maria Groenwald</i>	102
3.1. Wprowadzenie	102
3.2. O zdarzeniu krytycznym zastosowanym jako schemat analizy	103
3.3. Dyskurs na temat ustawy obniżającej obowiązek szkolny – stan i przyczyny	104
3.3.1. Co jest przedmiotem dyskursu?	104
3.3.2. Przyczyny niezgody	106

3.3.2.1. Argumenty rodziców sześciolatek	106
3.3.2.2. Argumenty i działania Ministerstwa Edukacji	109
3.3.3. Rozwój wydarzeń	113
3.3.4. Zamykanie oczu problemów nie rozwiąże	116
3.4. Scena sporu o sześciolatki w szkole	118
3.4.1. Kto jest kim na scenie sporu o sześciolatki	119
3.4.2. Nieprzewidziany scenariuszem rozwój wydarzeń	122
3.5. Dla dobra dziecka	123
3.6. W imię politycznej poprawności	127

Rozdział 4.

Wolny rynek w edukacji przedszkolnej, czyli biznes z dzieckiem w tle

<i>Jolanta Sajdera</i>	130
4.1. Przedszkola niepubliczne z biznesowym motywem	130
4.2. Wybór czy konieczność	131
4.3. Placówka niepubliczna jako miejsce pracy	134
4.4. Wolny rynek edukacyjny a praca przedszkola niepublicznego	137
4.5. Wnioski	144

CZĘŚĆ 2. KU DEZINTEGRACJI DZIECIĘCEJ TOŻSAMOŚCI

149

Rozdział 5.

Gotowi do podporządkowania się. Edukacja przedszkolna jako proces kształtowania zdeintegrowanych podmiotów

<i>Katarzyna Gawlicz</i>	151
5.1. Wprowadzenie	151
5.2. Formułowanie i wdrażanie zasad	156
5.3. Organizacja czasu	160
5.4. Kontrola aktywności dzieci	164
5.5. Kontrola nad przestrzenią	169
5.6. Co z tego wynika i czy można inaczej?	171

Rozdział 6.

Dziecko w procesie socjalizacji szkolnej – ku integracji czy dysonansowi?

<i>Marzenna Nowicka</i>	178
6.1. Wprowadzenie	178
6.2. Praktyki socjalizacyjne na zajęciach w klasach początkowych	184

6.2.1. Dziecko w relacjach z nauczycielem	185
6.2.2. Dziecko w roli ucznia	193
6.2.3. Dziecko w działaniu na zajęciach	198
6.3. Zakończenie	202

Rozdział 7.

Szkolna petryfikacja rodzącej się tożsamości dziecka

<i>Maria Szczepska-Pustkowska</i>	204
7.1. Wprowadzenie	204
7.2. Szkoła jako kontekstualny czynnik rozwoju tożsamości	206
7.3. Krytyka szkoły z Eriksonem w tle	209
7.4. Szkoła jako czynnik petryfikacji rodzącej się tożsamości dziecka ...	213
7.5. Zakończenie	222

Rozdział 8.

„Nieracjonalna i nietwórcza, bo dziewczynka”, czyli dezintegracja genderowa jako efekt stereotypizacyjnej pracy szkoły

<i>Lucyna Kopciewicz</i>	225
8.1. Wprowadzenie	225
8.2. Stereotypizacja jako samospełniająca się przepowiednia	228
8.3. Stereotypizacja jako technologia wytwarzania podmiotu i kontroli różnic	232
8.4. Szkolna matematyka	233
8.5. Psychologia rozwojowa jako technologia produkcji racjonalnego podmiotu	237
8.6. Wczesna edukacja i dziecięca inność	239
8.7. Wczesnoszkolna matematyka i problem gender	244

Rozdział 9.

Kulturowa represja popędu. Rzecz o nienawiści dziecięcej

<i>Wojciech Siegień</i>	251
9.1. Wprowadzenie	251
9.2. Ideologiczna walka o znaczenie – analiza publicznych dyskursów ..	252
9.3. Dyskursy agresji i nienawiści – przypadki pedagogiczne	257
9.3.1. Pop-behawioryzm	258
9.3.2. Socjalizacja pierwotna	259
9.3.3. Mitologia warunkowania instrumentalnego	260
9.3.4. Niestalość w nienawiści – wstęp do antropologii rozwojowej ..	263
9.3.5. Chrześcijaństwo i performatywność nienawiści	264

9.4. Prze-myśleć agresję i nienawiść	265
9.4.1. Ku seksualności	265
9.4.2. „Człowiek to nie jest piękne zwierzę”	267
9.4.3. Antyczne studium kliniczne nienawiści a pedagogika	271
9.5. Podsumowanie	272

Rozdział 10.

Wzrastać radośnie w przedszkolnym i szkolnym kiczu.

Pytania o współczesną alfabetyzację wizualną dzieci

<i>Małgorzata Cackowska</i>	274
10.1. Wprowadzenie	274
10.2. Czym jest lub może być kicz dla dziecka?	276
10.3. Skazani na kicz	277
10.3.1. „Pierwsza książka mojego dziecka”, czyli kicz dodany do mleka matki	278
10.3.2. Książniczki i rycerze, czyli estetyka przedszkolnych festynów	280
10.3.3. Dydko i... czy na pewno sztuka?	282
10.4. Co dalej z alfabetyzacją wizualną?	284

CZĘŚĆ 3. ROZPAD I DEFORMACJA WIEDZY W MAJESTACIE

METODYKI	289
----------------	-----

Rozdział 11.

Dezintegracja szkolnego środowiska oraz możliwości jego

harmonizowania z infrastrukturą pozaszkolną

<i>Jolanta Kruk</i>	291
11.1. Wprowadzenie w palący problem, czyli o pomijaniu w praktyce wczesnoszkolnej szeroko rozumianego środowiska i o jego wąsko metodycznej instrumentalizacji	291
11.2. Środowisko i jego dezintegracja jako model realny; harmonia jako model możliwy	294
11.3. Dwie koncepcje środowiska: element systemu dydaktycznego lub znaczące otoczenie człowieka	295
11.4. Środowisko i zasiedlające je nisze jako miejsce przecięcia kilku perspektyw	297
11.5. Metodyka szkolna a metoda środowiskowa	300
11.6. Muzeum i jego otoczenie jako nisza edukacyjna i miejsce zmiany	302

11.7. Badanie muzeum i jego środowiska: uwagi metodologiczne	304
11.8. Muzeum i jego środowisko jako nisza dla najmłodszych	307
11.9. Podsumowanie – integracyjne oddziaływanie środowiska	312

Rozdział 12.

Edukacja językowa w szkole – między dążeniem do formalizacji schematu a refleksją nad uczestnictwem w zdarzeniach komunikacyjnych

<i>Małgorzata Żytko</i>	315
12.1. Wprowadzenie	315
12.2. Mówienie to nie tylko odpowiadanie na pytania nauczyciela	316
12.3. Komunikowanie się jako proces poznawczy i społeczny	321
12.4. Wzorce komunikowania się w szkole – teatr jednego aktora	324
12.5. Możliwości rozwoju języka dziecka w szkole	340

Rozdział 13.

(Nie)wiedza społeczna uczniów jako (d)efekt szkolnej edukacji w klasach początkowych

<i>Agnieszka Nowak-Łojewska</i>	345
13.1. Wprowadzenie	345
13.2. Wiedza społeczna człowieka	346
13.3. Wczesnoszkolna wiedza społeczna	348
13.4. Wiedza społeczna jako efekt	354
13.5. Niewiedza społeczna jako defekt	361
13.6. Podsumowanie	366

Rozdział 14.

Poznawczy i kulturowy wymiar dezintegracji wczesnoszkolnych pojęć matematycznych

<i>Alina Kalinowska</i>	369
14.1. Wprowadzenie	369
14.2. Wczesnoszkolne nauczanie matematyki w polu napięć poznawczych	372
14.3. „Matematyka zintegrowana”	375
14.4. Integracja czy matematyczny chaos	379
14.4.1. Poznawcza dezintegracja pojęć matematycznych	381
14.4.2. Kulturowa dezintegracja pojęć matematycznych	386
14.5. Podsumowanie – nauczyciel jako nieświadomy siewca chaosu	388

Rozdział 15.**Edukacja matematyczna bez matematyki?**

Mirosław Dąbrowski	394
15.1. Wprowadzenie	394
15.2. Dodawanie i odejmowanie	396
15.3. Dzielenie	397
15.4. Co to znaczy rozwiązać zadanie?	404
15.5. Relacyjne czy instrumentalne?	414
15.6. Szukając przyczyn	414
15.7. Czy uczy my matematyki?	418

Rozdział 16.**Świat przyrody zintegrowany, ale czy w szkole?**

Dorota Sobierańska	420
16.1. Wprowadzenie	420
16.2. Obserwacja i eksperyment w edukacji przyrodniczej	423
16.3. Problem badawczy jako podstawowy komponent sytuacji edukacyjnej	425
16.4. Planowanie aktywności badawczej uczniów podczas zajęć przyrodniczych	429
16.5. Samodzielność uczniów w prowadzeniu obserwacji i eksperymentów	432
16.6. Analizy, interpretacje i wnioskowanie jako drogi rozumienia	433
16.7. Podsumowanie	441

Bibliografia	443
---------------------------	-----

Indeks rzeczowy	472
------------------------------	-----

Indeks osób	480
--------------------------	-----

Noty o autorach	487
------------------------------	-----